

Praworządność: Komisja Europejska wszczyna postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w celu ochrony niezawisłości sędziów w Polsce

Bruksela, 29 kwietnia 2020 r.

Komisja Europejska skierowała dziś do Polski wezwanie do usunięcia uchybienia w związku z nową ustawą o sądownictwie z dnia 20 grudnia 2019 r., która weszła w życie 14 lutego 2020 r. Tym samym wszczęła postępowanie przeciwko Polsce w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Nowa ustawa o sądownictwie podważa niezawisłość sędziów w Polsce i jest niezgodna z zasadą pierwszeństwa prawa Unii. Ponadto nowe przepisy uniemożliwiają polskim sądom bezpośrednio stosowanie niektórych przepisów prawa UE chroniących niezawisłość sędziów, a także zwracanie się w takich sprawach do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Po przeanalizowaniu odnośnych przepisów Komisja stwierdziła, że szereg elementów nowej ustawy stanowi naruszenie prawa UE:

Po pierwsze Komisja zwraca uwagę, że nowa ustawa rozszerza pojęcie przewinienia dyscyplinarnego i tym samym zwiększa liczbę przypadków, w których **treść orzeczenia sądowego może być uznana za przewinienie dyscyplinarne**. W rezultacie system środków dyscyplinarnych może być wykorzystywany jako system kontroli politycznej nad treścią orzeczeń sądowych. Nowa ustawa narusza art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, które ustanawiają prawo do skutecznego środka prawnego przed niezależnym i bezstronnym sądem. Jest to niezgodne z wymogami dotyczącymi niezależności sądów, ustanowionymi przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Po drugie Komisja zwraca uwagę, że ustawa przyznaje nowo utworzonej Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego wyłączną kompetencję do orzekania w kwestiach dotyczących niezależności sądów. **Uniemożliwia to polskim sądom wywiązanie się z obowiązku zastosowania prawa UE lub wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym**. Nowa ustawa jest niezgodna z zasadą pierwszeństwa prawa Unii, z funkcjonowaniem mechanizmu odesłania prejudycjalnego oraz z wymogami dotyczącymi niezależności sądów.

Po trzecie Komisja zwraca uwagę, że ustawa **uniemożliwia polskim sądom ocenę, w kontekście zawieszanej przed nimi sprawy, umocowania innych sędziów do orzekania**. Zaburza to skuteczne stosowanie prawa UE i jest niezgodne z zasadą pierwszeństwa prawa Unii, z funkcjonowaniem mechanizmu odesłania prejudycjalnego oraz z wymogami dotyczącymi niezależności sądów.

W ostatnim punkcie Komisja zwraca uwagę, że nową ustawą wprowadzono przepisy **zobowiązujące sędziów do ujawniania szczegółowych informacji na temat ich działalności niezawodowej**. Jest to niezgodne z prawem do poszanowania życia prywatnego i prawem do ochrony danych osobowych – zagwarantowanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej i w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych.

Kolejny etap

Rząd polski ma teraz dwa miesiące, aby udzielić odpowiedzi na wezwanie do usunięcia uchybienia.

Kontekst

Praworządność jest jedną z podstawowych zasad i wartości, na których opiera się Unia Europejska, zapisaną w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej. Praworządność ma również zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania Unii jako całości, na przykład dla jej rynku wewnętrznego oraz dla współpracy w dziedzinie sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa, która opiera się na wzajemnej pomocy oraz uznawaniu orzeczeń sądowych, decyzji i dokumentów administracyjnych. Praworządność gwarantuje również sędziom krajowym, którzy są jednocześnie „sędziami unijnymi”, możliwość wywiązania się z obowiązków, jeśli chodzi o zapewnienie stosowania prawa unijnego oraz możliwość właściwej współpracy z Trybunałem Sprawiedliwości w ramach postępowań prejudycjalnych. Na mocy traktatów Komisja Europejska, wraz z innymi instytucjami i państwami członkowskimi, odpowiada za zagwarantowanie praworządności jako podstawowej wartości Unii, jak również za zapewnienie

przestrzegania prawa, wartości i zasad UE.

Wydarzenia w Polsce skłoniły Komisję do podjęcia dialogu z polskim rządem [w styczniu 2016 r.](#) zgodnie z ramami UE na rzecz praworządności. Ciągły dialog między Komisją a państwem członkowskim jest podstawą tego procesu. Komisja regularnie informuje Parlament Europejski i Radę o jego przebiegu.

Z uwagi na brak postępów w realizacji ram UE na rzecz praworządności [20 grudnia 2017 r.](#) Komisja po raz pierwszy uruchomiła procedurę z art. 7 ust. 1, przedkładając uzasadniony wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie określenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia praworządności przez Polskę. W Radzie do Spraw Ogólnych odbyło się już kilka debat oraz trzy wysłuchania na temat praworządności w Polsce.

[29 lipca 2017 r.](#) Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z polską ustawą o ustroju sądów powszechnych z uwagi na przepisy dotyczące przechodzenia sędziów na emeryturę i wpływ tych przepisów na niezależność sądów. [20 grudnia 2017 r.](#) Komisja skierowała tę sprawę do Trybunału Sprawiedliwości UE. 5 listopada 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości wydał wyrok kończący postępowanie w sprawie, potwierdzając w pełni stanowisko Komisji.

Dodatkowo [2 lipca 2018 r.](#) Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z polską ustawą o Sądzie Najwyższym z uwagi na jej przepisy dotyczące przechodzenia sędziów na emeryturę i wpływ tych przepisów na niezależność Sądu Najwyższego. [24 września 2018 r.](#) Komisja skierowała tę sprawę do Trybunału Sprawiedliwości UE. 17 grudnia 2018 r. Trybunał Sprawiedliwości wydał prawomocne postanowienie o zastosowaniu środków tymczasowych zobowiązujących do zawieszenia stosowania nowej ustawy o Sądzie Najwyższym. 24 czerwca 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości wydał wyrok kończący postępowanie w sprawie, potwierdzając w pełni stanowisko Komisji.

[3 kwietnia 2019 r.](#) Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego z uwagi na to, że nowy system środków dyscyplinarnych podważa niezawisłość sędziów w Polsce i nie zapewnia koniecznych gwarancji chroniących sędziów przed kontrolą polityczną, jakich wymaga Trybunał Sprawiedliwości UE. [10 października 2019 r.](#) Komisja skierowała tę sprawę do Trybunału Sprawiedliwości UE. [14 stycznia 2020 r.](#) Komisja postanowiła zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości o zastosowanie wobec Polski środków tymczasowych nakazujących zawieszenie funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. 8 kwietnia 2020 r. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że Polska musi niezwłocznie zawiesić stosowanie przepisów krajowych dotyczących uprawnień Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego w odniesieniu do spraw dyscyplinarnych sędziów, potwierdzając w pełni stanowisko Komisji. Postanowienie to ma zastosowanie do czasu wydania przez Trybunał wyroku kończącego postępowanie w sprawie o uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego.

14 lutego 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. zmieniająca szereg aktów ustawodawczych regulujących funkcjonowanie systemu wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Komisja wystosowała dziś do Polski wezwanie do usunięcia uchybienia w związku ze wspomnianą nową ustawą o sądownictwie.

Dodatkowe informacje

[Baza decyzji w sprawie naruszeń](#)

IP/20/772

Kontakty z mediami:

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)

[Kasia KOLANKO](#) (+ 32 2 296 34 44)

[Guillaume MERCIER](#) (+32 2 298 05 64)

Zapytania od obywateli: Serwis [Europe Direct](#) – tel. [[00 800 67 89 10 11](#)] lub [e-mail](#)